

ΒΙΔΙΝΣΚΑ ΣΒΕΤΑ ΜΙΤΡΟΠΟΛΙΑ

3700 Видин; ул. „Баба Вида” № 11; тел/факс 094 601 880; mitropoliavd@abv.bg

---

Ἐν Βιδυνίῳ, 17-05-2019

*****

*****

Σεβασμιώτατε Δέσποτα,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἐλπίζουμε ὅτι χαίρετε, Σεβασμιώτατε, καλῆς ὑγείας ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ δεόμεθα.

Ἡ ταπεινότης μας, ὡς Ἀρχιερεὺς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας – Πατριαρχείου Βουλγαρίας, ἐλέω Θεοῦ Μητροπολίτης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βιδυνίου, μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας – Πατριαρχείου Βουλγαρίας, ἔκρινα ἀπαραίτητο διὰ τοὺς παρακάτω ἀναγεγραμμένους στὴν ἐπιστολή μας λόγους, νὰ καταθέσω τὶς ἀγωνίες καὶ τοὺς φόβους μου μὲ ἀφορμὴ τῶν τελευταίων ἐξελίξεων στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐντὸς τοῦ κράτους τῆς Οὐκρανίας.

Κατὰ τὴ γνώμη μας, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τίθεται ἐνώπιον σοβαρῶν προκλήσεων ἐξαιτίας τῆς ἐκχωρήσεως ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, στὶς 6 Ἰανουαρίου 2019, τοῦ οὕτως λεγομένου Τόμου διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιχειρεῖται ἡ ἐξασφάλιση τοῦ κανονικοῦ καθεστώτος τοῦ νεοσυστάτου ἐν Οὐκρανία ἐκκλησιαστικοῦ μορφώματος (τὸ ὁποῖο συγκροτεῖται ἀπὸ σχισματικοὺς μὲ πολὺ προβληματικὴ, ἀπὸ ἀπόψεως τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, Ἱεραρχία), ἐνῶ σὲ αὐτὴ τὴν χώρα ἤδη ὑπάρχει μία κοινῶς ἀνεγνωρισμένη κανονικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Αὐτὸ τὸ ἀποκλειστικῆς σημασίας διὰ τὸ σύνολο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ζήτημα ἐξετάζεται συμπεριλαμβανομένου καὶ ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιβάλλοντος σὲ ὅλη τὴν ποικιλόμορφη αὐτοῦ σχέση πρὸς διάφορα συμφέροντα, με ὅλα αὐτὰ ὅμως ἀγνοεῖται ἡ κατ'οὐσίαν μελέτη αὐτοῦ. Μία τέτοια προσέγγιση δημιουργεῖ ἓνα σοβαρὸ κίνδυνο εὐθυγραμμίσεως μὲ τὴν πολιτικὴ συγκυρία μὲ λίαν

πολιτικοποιημένη κοινή γνώμη, ούτως ὥστε νὰ ἐπηρεάσει, ἐν πνεύματι τοῦ κόσμου τούτου, τὴν ἀπόφαση τῶν κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου διὰ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία ζητήματος, καὶ ἀντὶ τῆς, ἐν πνεύματι καὶ γράμματι τῶν Ἱερῶν Κανόνων, ἀποφάσεως, νὰ καταστῆ τοῦτο ὄμηρος τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν ἐθνικῶν παραγόντων ἢ προσδοκιῶν, τῶν φοβῶν ἢ ἄλλης μορφῆς πιέσεων.

Βάσει τῶν προαναφερθέντων, ὡς Ἐπίσκοπος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καθήκον μας θεωροῦμε, ὡς ἀδελφὸς πρὸς ἀδελφόν, νὰ καταθέσω στὴν Ὑμετέρα Σεβασμιότητα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ μοῦ ἐπιτάσσει ἢ συνείδησή μου. Ἔνα παρόμοιο Γράμμα ἀπεστείλαμε στὶς 7 Μαρτίου ἐ. ἔ. καὶ πρὸς τὸν Ἁγιώτατο Πατριάρχη Βουλγαρίας κ.κ. Νεόφυτο καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας – Πατριαρχείου Βουλγαρίας.

Στὶς 11 Ὀκτωβρίου 2018 τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἀνεκοίνωσε τὴν εἰλημμένη στή, ἀπὸ 9^{ης} ἕως 11^{ης} Ὀκτωβρίου, συνεδρία τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀπόφαση νὰ αἴρει τὴν ἰσχὺ τοῦ λεγομένου «Γράμματος Ἐκδόσεως» (κατὰ τὴν ὁρολογία τοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στὴν ἀπὸ 24^{ης} Δεκεμβρίου 2018 ἐπιστολὴ αὐτοῦ πρὸς τὸν Πατριάρχη Βουλγαρίας κ.κ. Νεόφυτο), τὸ ὁποῖο ὑπεγράφη τὸ ἔτος 1686 ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τοῦ ρηθέντος Πατριαρχείου καὶ χορηγεῖ στὸν Πατριάρχη Μόσχας δικαίωμα χειροτονίας τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου.

Κατὰ τὴ γνώμη μας ὡς πρὸς τὴν ἀπόφαση αὐτὴ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἔχουμε ὑπ’ὄψιν μας τὰ ἑξῆς:

Δὲν σώζεται τὸ πρωτότυπο Γράμμα τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἔτους 1686, διὰ τοῦ ὁποίου στὸν Πατριάρχη Μόσχας χορηγεῖται ἡ ἄδεια χειροτονίας τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου. Ὑπάρχουν Ἑλληνικὰ ἀντίγραφα καὶ Ρωσικὲς μεταφράσεις μὲ τὴν ἀρχαιότερη νὰ χρονολογεῖται στὸ τέλος τοῦ ΙΖ’ αἰ.

Σώζεται τὸ πρωτότυπο Γράμμα τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Δ’ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Μοσχοβίας Ἰωάννη Ἀλεξιοβίτζη καὶ Πέτρο Ἀλεξιοβίτζη, τὸ ὁποῖο βεβαιώνει τὴν μνησθεῖσα ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ στὰ δύο κείμενα, δηλονότι στὸ «Γράμμα Ἐκδόσεως» (συμφώνως πρὸς τὰ ἀντίγραφα) καὶ στὸ Γράμμα πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Ρωσσίας, παραλλήλως μὲ τὸ δικαίωμα χειροτονίας τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου στὸν Πατριάρχη Μόσχας ὑποτάσσεται ἡ Μητρόπολη Κιέβου: «...ἀποφαίνεται, ἵνα ἡ ἀγιωτάτη ἐπαρχία Κιόβου εἴη ὑποκειμένη ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς μεγάλης καὶ θεοσώστου πόλεως Μοσχοβίας...καὶ γινώσκειν ἐκεῖνον γέροντα, καὶ προεστῶτα αὐτοῦ ὡς παρ’ ἐκείνου χειροτονουμένη, καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ» (συμφώνως πρὸς τὸ Σλαβικὸ κείμενο).

Μετὰ τὴν Πράξη τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἔτους 1686 τὰ παλαιάτα Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ στὴν

νεότερη εποχή και οι λοιπές Αυτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίες ἔβλεπαν πάντοτε τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κιέβου ὡς ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, σεβόμενοι πάντοτε τὸ δικαίωμα τοῦ τελευταίου σὲ πλήρη αυτοδιοίκηση ὅλου τοῦ κανονικοῦ ἐδάφους αὐτοῦ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ χώρου τῆς Οὐκρανίας.

Αὐτὸ τὸ γεγονός στὶς διορθόδοξες σχέσεις ἐμαρτυρήθη καὶ βεβαιώθη ἀπὸ πολλὰ ἐπίσημα κείμενα.

Σήμερα τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως δηλώνει ὅτι οὐδέποτε ἀνήκε ἡ Μητρόπολη Κιέβου στὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας. Τοῦτο τεκμηριώνεται μὲ τὴν ἀναφορὰ τοῦ ὄρου, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνεται στὸ Γράμμα, δηλονότι: κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία νὰ μνημονεύει ὁ Κιέβου ἐν πρώτοις τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου *«ὡς ὄντος πηγῆ, καὶ ἀρχῆ, καὶ ὑπερκειμένου πάντων τῶν πανταχοῦ παροικιῶν τε, καὶ ἐπαρχιῶν»* καὶ ἔπειτα τοῦ Πατριάρχου Μοσχοβίας.

Ἡ ἐν πρώτοις μνημόνευση τοῦ ὀνόματος τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐρμηνεύεται ἐν προκειμένῳ ὡς τὸ μόνον χαρακτηριστικὸ τῆς δικαιοδοσιακῆς ἐξαρτήσεως. Πῶς, ὅμως, αὐτὸς ὁ ἰσχυρισμὸς συσχετίζεται μὲ τὴν κανονικὴ τάξη τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας;

Τὸ Γράμμα ὀρίζει ρητῶς τὸ ποῖος ἔχει δικαιώματα διοικήσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κιέβου καὶ τοῦτο εἶναι τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας. Τὸ κείμενο δὲν θέτει ὅρους ἢ ἀπαιτήσεις, συμφώνως πρὸς τοὺς ὁποίους οἰανδήποτε ἀπόφαση διοικητικῆς φύσεως ἐντὸς τῆς Μητροπόλεως Κιέβου νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως.

Λείπουν ἀπαιτήσεις σχετικῶς πρὸς τὴν ἔγκριση ἢ ἐπικύρωση ἀπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου, τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνόδου Ἐπισκόπων, τῶν ὀργανωσιακῶν προβλημάτων, τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων κλπ. Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀρμοδιότητες παρεχωρήθησαν στὸν Πατριάρχη Μόσχας.

Ἀντιπαραβάλλοντες νὰ παραθέσουμε τὸν περίφημο κη' κανόνα τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, μὲ τὸν ὁποῖο στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως ἀπονέμονται ἴσες ἀρμοδιότητες μὲ ἐκείνες τοῦ Ρώμης. Αὐτὸς ὁ κανόνας χορηγεῖ στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως δικαίωμα χειροτονίας Μητροπολιτῶν τῶν τριῶν Αυτοκεφάλων μέχρι τότε Ἐκκλησιῶν: τῆς Θράκης, τῆς Ἀσίας καὶ τοῦ Πόντου.

Ὁ κανόνας τονίζει μὲ ἔμφαση ὅτι τὸ μόνο δικαίωμα, τὸ ὁποῖο χορηγεῖται στὸν Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἐκεῖνο τῆς χειροτονίας τῶν πρώτων Ἐπισκόπων (Μητροπολιτῶν) αὐτῶν τῶν τριῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ὅχι νὰ ἐκλέγει αὐτοὺς, ἐνῶ κατόπιν ἐκλογῆς αὐτῶν ἀπὸ τὴν Ἱεραρχία τῆς ἀντίστοιχης Ἐκκλησίας, ἐκεῖνος εἶναι, ὁ ὁποῖος ἐγκρίνει μόνον τὴν ἐπιλογή καὶ τελεῖ τὴν χειροτονία. Αὐτὸς ὁ κανόνας δὲν ἐπιτρέπει στὸν Κωνσταντινουπόλεως νὰ χειροτονεῖ καὶ νὰ ὀρίζει Ἐπισκόπους αὐτῶν τῶν τριῶν περιοχῶν, διότι τοῦτο παραμένει προνόμιο τοῦ ἀντίστοιχου Μητροπολίτου.

Προφανές τυγχάνει ὅτι κανονικὲς καὶ νομικὲς συνέπειες αὐτοῦ τοῦ κανόνος εἶναι ἡ ὑπαγωγή μέχρι τότε Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν στὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ τὴ δικαιοδοσία σὲ αὐτὲς τὶς περιοχὲς μέχρι σήμερα.

Παρομοίως, μὲ τὴν χορήγηση στὸν Πατριάρχη Μόσχας τοῦ δικαιώματος ἐγκρίσεως τῆς ἐπιλογῆς καὶ χειροτονίας τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου ἢ Ἱερὰ Μητρόπολη Κιέβου ὑπετάγη στὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας, ὅπως εἶναι ἀναγεγραμμένο στὸ εἰρημένο Γράμμα.

Τὸ κείμενο δὲν ἀναφέρει διοικητικὲς ἀρμοδιότητες τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας (τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως) ἐπὶ τοῦ παραχωρουμένου ἐδάφους. Ἐπομένως, ἡ ἐκφραστῆσα στὸ Γράμμα εὐχὴ διὰ τὴν ἐν πρώτοις μνημόνευση τοῦ ὀνόματος τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ μετέπειτα ἐκείνου τῆς Ρωσίας, οὐδεμία σχέση ἔχει πρὸς τὶς διοικητικὲς ἀρμοδιότητες.

Λ.χ. ἡ Ἱεραρχία τῆς ἐν Η.Π.Α. Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπίσης μνημονεύει ‘ἐν πρώτοις’ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅμως τὰ ἰδρυτικὰ κείμενα καὶ ὁ Καταστατικὸς Χάρτης αὐτῆς ἀναφέρουν ῥητῶς τὶς ἀρμοδιότητες τοῦ Πατριάρχου σχετικῶς πρὸς τὴν ἐγκριση τῶν πρὸς Ἀρχιερατεία ἐκλογίμων, τὶς ἐκλογὲς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν Μητροπολιτῶν, τὶς τροποποιήσεις τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τὶς λοιπὲς ἀρμοδιότητες, οἱ ὁποῖες τυγχάνουν σαφῆ χαρακτηριστικὰ τῆς δικαιοδοσιακῆς ἐξαρτήσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

Στὸ ἄρθρο «Τὸ "Αὐτοκέφαλον" καὶ τὸ "Αὐτόνομον" ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ» («*Νέα Σιών*», ἔτ. ΟΑ', τεύχος Α', Ἰανουάριος-Ἰούνιος 1979, σ. 9-32) ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βλάσιος Φειδᾶς ἀποδεικνύει σαφῶς τὴν ὑπάρχουσα ἐσωτερικὴ σχέση καὶ ἐξάρτηση μεταξὺ τοῦ δικαίου χειροτονίας καὶ κρίσεως τοῦ πρώτου Ἐπισκόπου μιᾶς κατὰ τόπον Ἐκκλησίας, ἀπὸ μία πλευρά, καὶ τῆς ὑπαγομένης ὑπ'αὐτὴν δικαιοδοσίας, ἀπὸ τὴν ἄλλη. Σχολιάζοντας τὴν ἀπόφαση τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, διὰ τὴν ὁποία ἐπικυρώνεται τὸ αὐτοκέφαλο καθεστῶς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὁ κ. Φειδᾶς γράφει τὸ ἑξῆς:

«Εὐνόητον ὅτι τὸ θέμα τῆς διοικητικῆς ὑπαγωγῆς τῆς ἐκκλησίας Κύπρου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀντιοχείας συνεδέετο ἀρρήκτως μὲ τὴν κανονικὴν κατοχύρωσιν τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ εἰς τὸ δίκαιον τοῦ χειροτονεῖν καὶ κρίνειν τὸν μητροπολίτην Κύπρου, διὸ καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς συνόδου μὴ ἐκχώρησις τοῦ δικαίου τούτου εἰς τὸν Ἀντιοχείας διεφύλαξε τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου.»

Τελικὰ, κριτήριον τοῦ αὐτοκεφάλου μιᾶς κατὰ τόπον Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ τὸ δικαίωμα ἐκλογῆς, χειροτονίας καὶ δίκης ἀπὸ τὴν Μητροπολιτικὴ/Πατριαρχικὴ Σύνοδό της τοῦ πρώτου Ἐπισκόπου (Πατριάρχου ἢ Ἀρχιεπισκόπου ἢ Μητροπολίτου) τῆς συγκεκριμένης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, καὶ αὐτὲς οἱ

πράξεις οὐδόλως πρέπει νὰ τελοῦν σὲ ἐξάρτηση ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας μιᾶς ἄλλης Ἐκκλησίας.

Ἡ Πράξη τοῦ 1686, μὲ τὴν ὁποία στὸν Μόσχα καὶ στὴν περὶ Αὐτὸν Σύνοδο χορηγεῖται δικαίωμα χειροτονίας τοῦ Μητροπολίτου Κιέβου, συνεπήχθη σὺν καιρῷ καὶ πολλὰς ἄλλες *de facto* ἐπιπτώσεις δι' ὅλη τὴν Ἐκκλησία. Καὶ τοῦτο ἀφορᾷ χειροτονίες πολλῶν κληρικῶν διαφόρων βαθμίδων, οἱ ὅποιοι στὴ συνέχεια συμμετεῖχον σὲ Εὐχαριστιακὴ κοινωνία μὲ κληρικούς ὅλων τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κληρικῶν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἅλα αὐτὰ τὰ συλλείτουργα ἀποτελοῦν ἀπόδειξη καὶ ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀναγνώριση τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κιέβου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν στὴν Οὐκρανικὴ ἐπικράτεια ἀπὸ ὅλες τὶς κατὰ τόπους Ἐκκλησίες.

Σὲ περίπτωσι, καθ' ἣν ἤρετο σήμερα ἡ ἰσχὺς τῆς Πράξεως τοῦ 1686, ποῖο θὰ εἶναι τὸ κανονικὸ καθεστῶς τοῦ μόνου κανονικοῦ Μητροπολίτου Κιέβου, δηλαδὴ τοῦ κ. Ὀνουφρίου; Εἶναι δυνατὸν ὁ Μητροπολίτης, ὁ ὅποιος ἔχει ἐκλεγεῖ κανονικὰ καὶ εἶναι ἀναγνωρισμένος ἀπὸ τὶς ὅλες Αὐτοκεφάλους κατὰ τόπους Ἐκκλησίες, αἰφνιδίως νὰ καταστῆ ἀντικανονικός, ἄνευ ἀποφάσεως ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ μόνον μὲ τὸ θέλημα μιᾶς ἄλλης κατὰ τὸπον Ἐκκλησίας;

Ταῦτα πάντα δημιουργοῦν ἓν σοβαρὸ κίνδυνον διὰ τὸ μέλλον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη.

Συνεπῶς, τὸ Γράμμα τοῦ 1686 παραχωρεῖ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κιέβου ὑπὸ τὴ δικαιοδοσία τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Σὲ ὅλη τὴν κανονικὴ δικαιοδοσία, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀρτιενσωματωθείσης Μητροπόλεως, ἰσχύουν ὅλοι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες, οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται στὸ ἀπαρασάλευτο τῶν δικαιοδοσιακῶν ὁρίων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν:

«Τοὺς ὑπὲρ διοικήσιν ἐπισκόπους ταῖς ὑπερορίοις ἐκκλησίαις μὴ ἐπιέναι, μηδὲ συγγέειν τὰς ἐκκλησίας· ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανόνας, τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον οἰκονομεῖν· τοὺς δὲ τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπους, τὴν Ἀνατολὴν μόνην διοικεῖν· φυλαττομένων τῶν ἐν τοῖς κανόσι τοῖς κατὰ Νίκαιαν πρεσβείων τῆ Ἀντιοχείων ἐκκλησία...» (Κανόνας β' τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ἐπίσης πρβλ. καὶ τὸν κανόνα η' τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. *Ράλλη-Ποτλῆ, Σύνταγμα*, τ. Β', σ. 169).

Στὸ ἄρθρο τοῦ μὲ τίτλο «Οἱ διάφορες κανονικὲς ιδιότητες ἄσκησης τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως» ὁ καθηγητὴς Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Παπαθωμᾶς σημειώνει σαφῶς ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς συγκεκριμένης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, τὸ ἀπομονωθὲν ἀπὸ το κανονικὸ ἔδαφος τοῦ Πατριαρχείου

Κωνσταντινουπόλεως, δὲν ἀποτελεῖ πλέον τὴ δικαιοδοσία τοῦ τελευταίου, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ ἀπομονωθεῖσα Ἐκκλησία τυγχάνει ‘Αὐτοκέφαλος’.

Στὴν ἴδια μελέτη ὁ ἀρθρογράφος ὑποδεικνύει ὅτι «τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο δὲν διαθέτει σίγουρα τὸ κανονικὸ δικαίωμα καὶ δὲν μπορεῖ νὰ καταργήσῃ τὸ αὐτοκέφαλο μιᾶς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τοῦ προδικαιοδοσιακοῦ του ἐδάφους χωρὶς ἢ ἐνδιαφερόμενη Αὐτοκέφαλη (ἢ Πατριαρχικὴ) Ἐκκλησία νὰ τὸ ζητήσῃ ἢ ἴδια.» Καὶ κάτι ἄλλο, οὐδεὶς τῶν Ἐπισκόπων δύναται νὰ εἰσπηδήσῃ στὴν περιοχὴ μιᾶς ἄλλης Ἐπισκοπῆς, καὶ πολλῶ μάλλον, οὐδεμία Ἐκκλησία (Πατριαρχικὴ ἢ Αὐτοκέφαλος) ἢ ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων/Μητροπολιτῶν αὐτῆς δύναται νὰ παρέμβῃ στὸ χῶρο μιᾶς ἄλλης Ἐκκλησίας καὶ μιᾶς ἄλλης Τοπικῆς Συνόδου.

Ἐπιπλέον, οἱ ἀξιώσεις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς, κατόπιν ἐκδόσεως τοῦ Γράμματος καὶ μέχρι σήμερα, διαφυλάξεως τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κιέβου, δηλονότι ὅτι τοῦτο παραμένει τὸ κανονικὸ αὐτοῦ ἔδαφος, ἔρχονται σὲ ἀντίθεση μὲ αὐτοὺς τοὺς Κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἀποκλείουν τὴ συνύπαρξη δύο δικαιοδοσιῶν στὸν ἴδιο τόπο.

Ἀξιοπρόσεκτο εἶναι ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἦτο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο κατέβαλε σπουδαίες προσπάθειες, κατὰ τὴ μακρόχρονη προπαρασκευὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου (ιδιότητα ὑπὸ τὴν ὁποία, ὅπως ἀναμένετο, θὰ συνερχόταν ἢ Σύνοδος στὴν Κρήτη), πρὸς διευθέτησιν τῆς καταστάσεως ἐντὸς τῆς λεγομένης Ὁρθοδόξου «Διασπορᾶς» (τοῦ ἐκτὸς τῶν δικαιοδοσιακῶν ὁρίων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἐδάφους). Ἡ ὑπαρξὴ στὸν ἴδιο τόπο περισσοτέρων ἀπὸ μιᾶς δικαιοδοσιῶν προσδιωρίσθη ὡς «κανονικὴ ἀνωμαλία» καὶ οὕτως τῶ ὄντι ἔχει τὸ πρᾶγμα. Πῶς ὅμως νὰ ἐκλαμβάνει τις τίς, κατόπιν ὑπαγωγῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κιέβου ὑπὸ τὴ δικαιοδοσίᾳ τοῦ Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἀξιώσεις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως νὰ διαφυλάττει τὸ δικαίωμα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ Μητροπόλεως;

Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀξιώσεων αὐτῶν καὶ βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων, κατόπιν ὑπαγωγῆς τῆς Μητροπόλεως Κιέβου ὑπὸ τὴ δικαιοδοσίᾳ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, σὲ ὅλο τὸ κανονικὸ ἔδαφος αὐτοῦ ἰσχύουν πλήρως οἱ Κανόνες περὶ ἀκεραιότητος καὶ ἀμετακινήτου τῶν δικαιοδοσιακῶν ὁρίων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν (Κανόνας β΄ τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ κανόνας η΄ τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

Αὐτὸ νὰ ληφθεῖ ὑπ’ὄψιν ὅταν προβάλλονται ἰσχυρισμοὶ ὅτι ὁ ὅρος τοῦ Γράμματος τοῦ 1686 ἀναφορικῶς πρὸς τὴ μνημόνευση τοῦ ὀνόματος τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸ ἐκείνου τοῦ Μόσχας ἀποτελεῖ ἀπόδειξη τῆς δικαιοδοσιακῆς ἐξαρτήσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κιέβου ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, καὶ δήθεν χάριν αὐτοῦ τοῦ ὅρου ἢ Μητρόπολη Κιέβου οὐδέποτε παρεχωρήθη de facto στὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας.

Αντιθέτως, ακριβώς ή άσκηση άρμοδιοτήτων, τες όποιες τó Γράμμα χορηγεί στό Πατριαρχείο Μόσχας στό χώρο τής Μητροπόλεως Κιέβου καί οί όποιες, όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, έχουν ιδιότητες άσκήσεως τής πλήρους άυτονομίας στό έν λόγω έδαφος, με τήν πάροδο τού χρόνου άποδεικνύουν το κανονικώς άνυπόστατο τής έφαρμογής τού ρηθέντος όρου παραλλήλως με τά ήδη παραχωρηθέντα δικαιώματα.

Με άλλα λόγια, ή de facto άσκηση άπό τó Πατριαρχείο Μόσχας τών δικαιωμάτων τού άυτοκεφάλου στο έδαφος τής Μητροπόλεως Κιέβου, τά όποια άπολύτως νομίμως παρεχωρήθησαν με τήν Συνοδική Πράξη τού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως το έτος 1686, με τήν πάροδο τού χρόνου άποδεικνύει τή σκοπιμότητα τών Ίερών Κανόνων, οί όποίοι δέν έπιτρέπουν τήν παραβίαση τών δικαιοδοσιακών όρίων, δηλονότι τήν συνύπαρξη στό ίδιο χώρο πλέον μιās δικαιοδοσίας. Στην ούσίαν, ή άναστολή τής έφαρμογής τού ως άνω όρου τού Γράμματος ήτο άπαραίτητο άκριβώς έξαιτίας τής μη συμμορφώσεως άυτού πρòς τήν τάξη τού Κανονικου Δικαιου καί τήν Κανονική Παράδοση τής Όρθοδόξου Έκκλησίας, κάτι τó όποίο θά άπετέλει προϋπόθεση τής άπαραδέκτου διχοτομήσεως, διαιρέσεως καί συγχύσεως τής εκκλησιαστικής ζωής τής Ίερās Μητροπόλεως Κιέβου.

Έπομένως, τίθεται ή έρώτηση: με προϋπόθεση ότι οί μνησθέντες Κανόνες ως πρòς τó άπαραβίαστο τών δικαιοδοσιακών όρίων έχουν, έντός τής Όρθοδόξου Έκκλησίας, τήν κοινώς άνεγνωρισμένη ύποχρεωτικότητα, κατá πόσο άποδεκτέον είναι σήμερα, ένεργώντας μονομερώς, νά αίρει τες τήν ισχύ άυτών τών Κανόνων εις βάρος τής έδαφικής άκεραιότητας τόσο τής Όρθοδόξου Έκκλησίας τής Ρωσίας τού Πατριαρχείου Μόσχας, όσο καί οιασδήποτε άλλης κανονικής Αύτοκεφάλου κατá τόπον Έκκλησίας;

Άπό τήν άλλη, στην Κανονική Παράδοση τής Όρθοδόξου Έκκλησίας επίσης ύπάρχουν σαφώς καθωρισμένες προσθεσιμες άσκήσεως, άπό τόν συγκεκριμένο Έπίσκοπο, τής δικαιοδοσίας έπί τών συγκεκριμένων εκκλησιαστικών περιοχών ή ένοριών, με τή λήξη τών όποίων, τών προθεσμιών, άδυνατεί άυτός νά προβάλλει αξιώσεις έναντι άλλων ως πρòς τó δικαίωμα άυτού έπί τών έν λόγω περιοχών (με τόν κανόνα ριθ' (ρκθ') τής έν Καρθαγένη Συνόδου όρίζεται ή προθεσμία τριών έτών, ένω με τόν κανόνα ιζ' τής Δ' Οικουμενικής Συνόδου καί κανόνα κε' τής Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου όρίζεται ή προθεσμία παραγραφής τριάκοντα έτών).

Έρωτάται, έν στα θύραθεν δικαστήρια, χάριν τού άγαθου τής κοινωνίας καί τής έννομης τάξεως, κρίνεται συνετή ή νόμιμη διάταξη ότι ή de facto κατοχή μιās περιουσίας έπί έπαρκούντως μακρό χρονικό διάστημα προσφέρει στον ιδιοκτήτη τó πλήρες δικαίωμα ιδιοκτησίας καί έν τó Κανονικό Δίκαιο, τó όποίο άποτελεί άντικατοπτρισμό τής Θείας δικαιοσύνης έντός τής κοινωνίας τού λαου τού Θεου μέσω

τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Οἰκουμενικῆς καὶ Τοπικῆς Συνόδου ἐπίσης θεσπίζει παρομοίως, βάσει τινὸς διατάξεως καὶ διὰ ποιὸν λόγον ὁ Κωνσταντινούπολεως ἀποφάσισε τὴν ἄρση ἰσχύος τοῦ κειμένου με 330 καὶ πλέον χρόνια ἱστορίας, προβάλλοντάς ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὸ ὅποιον δὲν του ἀνήκει;

Ὅταν τὸ μακρινὸ 1868 ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ῥωσίας ἀπέστειλε τὴν ἀπάντησιν αὐτῆς πρὸς τὸν Κωνσταντινούπολεως με ἀφορμὴ τοῦ Βουλγαρικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, ἐνῶ στὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς μετὰ τῶν ὑπογραφῶν τῶν Μητροπολιτῶν Μόσχας καὶ Ἁγίας Πετρούπολεως εὐρίσκετο ἡ ὑπογραφή τοῦ Κιέβου καὶ Γαλικίας Ἀρσενίου (καὶ μάλιστα στὴ δεύτερη θέση!), δὲν ἀντέδρασε τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινούπολεως. Τὸ ἴδιο ἐπανελήφθη σὲ ἄλλο Γράμμα καὶ τὸ ἔτος 1871.

Ὅταν, τὸ 1976 ὁ τότε Κιέβου καὶ Γαλικίας Φιλάρετος Ντενισένκο χρημάτιζε Ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσίας στὴν Προσυνοδικὴ Διάσκεψιν στὴν Γενεύη, τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινούπολεως πάλι δὲν ἀντέδρασε σχετικῶς.

Τὶ σημαίνουν οἱ ἀξιώσεις μιᾶς Τοπικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ μέρους κανονικοῦ ἐδάφους ἐτέρας Τοπικῆς Ἐκκλησίας μετὰ ἀπὸ παρέλευσιν τριακοσίων τριάκοντα ἐτῶν, κατὰ τὴ διάρκειαν τῶν ὁποίων ἢ μία Τοπικὴ Ἐκκλησία ἀνεγνώριζε δικαίωμα τοῦ πλήρους αὐτοδιοικησεως τῆς ἐτέρας Τοπικῆς Ἐκκλησίας; Τὶ σημαίνει ἡ ὑποβολὴ ἐκλήσεως διὰ παραβιάσεις δικαιωμάτων μετὰ τὴν παρέλευσιν τοσοῦτου μακροῦ χρόνου;

Πῶς νὰ ἐκλαμβάνεται τὸ δικαιοδοσιακὸ δικαίωμα: ὡς ἀφηρημένες ἐξουσιαστικὲς ἀρμοδιότητες παρεμβάσεως στὰ τῶν Ὁρθοδόξων χριστιανῶν ἢ ὡς φροντίδα διὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἐπὶ μέρους ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἐμπιστευθέντος σὲ μᾶς λαοῦ τοῦ Θεοῦ; Μήπως διὰ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινούπολεως δὲν σημαίνουν τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: *«Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγὸς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα»* (Α' Κορ. 4, 15);

Εἶναι δυνατόν ὁ Κωνσταντινούπολεως νὰ ἀποκαλεῖται πατὴρ (μετὰ τὴν ὡς ἄνω ἔννοια) τοῦ διαβιοῦντος ἐν Οὐκρανίᾳ λαοῦ τοῦ Θεοῦ; Τὶ ποιμαντικὸ ἔργο ἐπιτέλεσε ἐκεῖ, πόσες ψυχὲς κέρδισε, πόσους «ᾠδίνησε», ἄχρις οὔ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν αὐτοῖς; Πόσους ἱεροὺς Ναοὺς ᾠκοδόμησε καὶ Μονῆς εὐπρέπισε; Ἦ μήπως ὑπέστη διωγμοὺς τὴν ἐποχὴ τῆς ἀθεΐας; Ἦ, τουναντίον, μήπως συνήργησε, κατὰ διαστήματα τῶν διωγμῶν ἀπὸ τὴς μολοσεβικικῆς ἀρχῆς εἰς βάρος τῆς Ἁγίας Ῥωσικῆς καὶ Κιεβινῆς Ἐκκλησίας;

Ἐν προκειμένῳ δὲν εἶναι πατὴρ ὁ Κωνσταντινούπολεως, ἀλλὰ εἷς ἄνθρωπος, ὅστις μετὰ τὴ βία ἐπιχειρεῖ νὰ οἰκιοθεῖ τὴν ἐξουσία. Καὶ αὐτὲς οἱ φιλοδοξίες αὐτοῦ δὲν

ἐπεκτείνονται μόνον στήν Ἱερὰ Μητρόπολη Κιέβου, ἡ ὁποία δὲν τοῦ ἀνήκει, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλη τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία, διότι ἐγείρει ἀξιώσεις παρεμβάσεως στὰ ἐσωτερικὰ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Ἐὰν εἴμεθα γνήσια τέκνα τῆς Μητρὸς μας Ἐκκλησίας, δηλονότι, τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑποχρεοῦμεθα νὰ ὑψώσουμε τὴ φωνὴ μας καὶ νὰ ποῦμε τι ἀκριβῶς συμβαίνει, ἀλλιῶς θὰ εἴμεθα συνένοχοι ἐκείνου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴ δύναμη ἐπιχειρεῖ νὰ σφετερισθεῖ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν μόνον στήν καθ' ὅλου Ἐκκλησία.

Ἐὰν ὁ Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἐνετράπη νὰ ἀνακαλέσει ἓν κείμενο μὲ ἱστορία πλέον τῶν 330 ἐτῶν καὶ μετὰ τὴν παρέλευση αὐτοῦ τοῦ χρόνου διεκδικεῖ τὴ δικαιοδοσία ἐπὶ τῆς Μητροπόλεως Κιέβου, ὑπάρχουν ἐγγυήσεις ὅτι δὲν θὰ ἀκυρώσει κείμενα, τὰ ὁποῖα τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἐξέδωσε λ.χ. τὰ ἔτη 1850, 1879, 1885, 1924, 1928, 1937, 1945, 1998 καὶ δὲν θὰ ἀνακοινώσει ὅτι οἱ Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ἔλαβαν τὰ Αὐτοκέφαλα αὐτῶν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἀντιστοίχως, ἀποτελοῦν τὸ ἀνέκαθεν κανονικὸ ἔδαφος αὐτοῦ;

Ἐπὶ αὐτῶν ἐγγυήσεων ὅτι δὲν θὰ ἀποστείλει αὔριο ὁ Κωνσταντινουπόλεως τοὺς «ἐξάρχους» αὐτοῦ σὲ κάποια Ἐκκλησία διὰ νὰ κηρύξει τὴν Ἐκκλησία αὐτὴ δικαιοδοσία αὐτοῦ καὶ δὲν θὰ ἐπιθυμήσει νὰ ἐξασφαλίσει τοὺς Ναοὺς αὐτῆς στήν «οἰκεία» αὐτοῦ κυριαρχία; Μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια τὸ λεγόμενο «Οὐκρανικὸ» ἔχει πλέον ἐξελιχθεῖ σὲ ζήτημα πανορθοδόξου ἐνδιαφέροντος.

Συνοψίζοντας τὰ παραπάνω, νὰ ποῦμε ὅτι ἡ ἄρση τῆς ἰσχύος τοῦ Γράμματος τοῦ ἔτους 1686 καὶ ἡ οἰκιοποίηση ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως τοῦ δικαιοδοσιακοῦ δικαιώματος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Οὐκρανίας εὐρίσκεται σὲ πλήρῃ ἀντίθεση μὲ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, διότι, συμφώνως πρὸς τὸ Σῶμα τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ μονομερὴς παρέμβαση μιᾶς Αὐτοκεφάλου Τοπικῆς Ἐκκλησίας στὰ μιᾶς ἄλλης δὲν ἐπιτρέπεται. Καὶ τοῦτο ἐπίσης καὶ ἐπειδὴ ἡ δήλωση περὶ παραβιασμένων δικαιοδοσιακῶν δικαιωμάτων στὰ ἐν λόγῳ ἐδάφη ἐπιτρέπεται ἐντὸς μιᾶς καθωρισμένης προθεσμίας, ἡ ὁποία ἐν προκειμένῳ ἔχει παρέλθει πρὸ πολλοῦ.

Συνεπῶς, ἡ ἀνάκληση τοῦ Γράμματος καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα στὶς 15 Δεκεμβρίου 2015 οὕτως λεγομένη «ἐνωτικὴ σύνοδος», καθὼς καὶ ἡ ἐκχώρηση τοῦ λεγομένου Τόμου πρὸς νομιμοποίηση καὶ «κανονοποίηση» τῶν ἐν Οὐκρανία σχισματικῶν ομάδων, καὶ ἡ παραχώρηση τοῦ καθεστώτος αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας σὲ αὐτοὺς δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔχουν πραγματικὲς κανονικὲς συνέπειες καὶ οὔτε πρέπει νὰ γίνουν ἀποδεκτὲς ἀπὸ τοὺς Αὐτοκέφαλες κατὰ τόπους Ἐκκλησίες.

Σημειωτέον ὅτι στήν οὐσία αὐτὲς οἱ πράξεις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως διαφεύγουν τῶν ὁρίων τοῦ τοπικοῦ ἐν Οὐκρανία ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος. Ἡ εἰσπήδηση στὸ ἀλλότριον κανονικὸ ἔδαφος καὶ ἡ

οίκειοποίηση τοῦ δικαιοδοσιακοῦ δικαιώματος ἐπ’αὐτοῦ θίγει διορθόδοξες σχέσεις καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ δικαιολογηθεῖ μὲ συγκυρίες. Αὐτὲς οἱ πράξεις ἀποτελοῦν σχεδὸν ἀπόπειρα παρουσιάσεως τῶν ἀξιώσεων, οἱ ὁποῖες τὰ τελευταῖα ἐγείρει, κατὰ τρόπο ἄμεσο, τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ὡς προνόμια τινὰ ποὺ ἀφοροῦν τὴν «θεραπείαν πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ὑπερορίως» (βλ. τὸ ἀπὸ 24^{ης} Δεκεμβρίου 2018 Γράμμα τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαίου πρὸς τὸν Πατριάρχη Βουλγαρίας κ.κ. Νεόφυτο).

Ἀποδοχὴ αὐτῶν τῶν ἐνεργειῶν ἐκ μέρους τῶν Ἀυτοκεφάλων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν θὰ ὀδηγήσει στὴν καθιέρωση στὴν κανονικὴ πράξη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνὸς ἐπικινδύνου προηγουμένου, τὸ ὁποῖο θίγει ὄχι ἀπλῶς κανονικὰ ζητήματα τοῦ τρόπου διοικήσεως ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἐπιβουλεύεται τὴν ἐκκλησιολογία, τὴν ἴδια διδασκαλία περὶ Ἐκκλησίας. Ἀπειλεῖται ἡ *συνοδικότητά* τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τοῦτο εἶναι πλέον ἐν ζήτημα δογματικό.

Οἱ ἀπόπειρες τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως νὰ οἰκειοποιήσει δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία, διατυποῦνται ῥητῶς στὸ οὕτως λεγόμενο Τόμο, τὸν ὁποῖο ἐξέδωσε στὶς 6 Ἰανουαρίου 2019.

Ἀξιοπρόσεκτο εἶναι μέρος τῶν παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ Τόμου, στὶς ὁποῖες προέβη ὁ ο. καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Παναγιώτης Μπούμης. Στὴ μελέτη αὐτοῦ τὸν περασμένο Ἰανουάριο ἀναφέρει: «Περαιτέρω στὴν τετάρτη παράγραφο γράφεται: *«Προσεπιδηλοῦμεν τοῖς ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἐν Οὐκρανίᾳ Ἀυτοκέφαλος Ἐκκλησία γινώσκει ὡς κεφαλὴν τὸν Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι καὶ Προκαθήμενοι»*. Καὶ διερωτᾶται κανεῖς: Πῶς δηλώνεται χωρὶς ἀμφιβολία ὅτι γινώσκει μία αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία «ὡς κεφαλὴν τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον» καὶ πολὺ περισσότερο οἱ λοιποὶ Πατριάρχες; Καὶ μέσα στοὺς λοιποὺς Πατριάρχες περιλαμβάνονται καὶ τὰ πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα;»

Μία ἐπισταμένη μελέτη τῶν Τόμων αὐτοκεφαλίας, τοὺς ὁποίους τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἐξέδωσε τὰ τελευταῖα 170 ἔτη (τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸ 1850, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας τὸ 1879, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας τὸ 1885, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας τὸ 1924, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας τὸ 1937, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας τὸ 1945, τῆς Ἐκκλησίας Τσεχίας καὶ Σλοβακίας τὸ 1998), δεικνύει ὅτι **σὲ οὐδὲνα αὐτῶν** ἀναγράφεται ὅτι κεφαλὴ τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν εἶναι ὁ Κωνσταντινουπόλεως.

Σημειωτέον ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φορά πού μέ τὸση σαφήνεια διατυπῶνται ὁ παρόμοιος ἰσχυρισμὸς περὶ ἀναγνωρίσεως ἀπὸ μία τοπικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τοῦ «θρόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου» ὡς κεφαλῆς της.

Παρόμοιος ἰσχυρισμὸς στὸ κείμενο ἐπισήμου ἐγγράφου δὲν ἔμπορεῖ νὰ μείνει χωρὶς σχετικὲς συνέπειες.

Ἐχοντας ὑπόψιν καὶ ἑτέρους διατάξεις τοῦ ὑπὸ ἐξέταση Τόμου, δηλονότι: ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἔχει ἀρμοδιότητες νὰ ἐπιλαμβάνεται ἐγκύρως τῶν «μειζόνων ζητημάτων ἐκκλησιαστικῆς, δογματικῆς καὶ κανονικῆς φύσεως» αὐτοτελῶς, ἄνευ συμμετοχῆς τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, καθὼς καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἀρμόδιος νὰ δέχεται ἐκκλήτους προσφυγῆς τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ὄλων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, δηλώνουμε κατηγορηματικῶς ὅτι ἡ τετάρτη παράγραφος δὲν ἐννοεῖ μία συμβολικὴ τιμὴ μέ τὴν ἔννοια τοῦ πρώτου μεταξὺ ἴσων. Στὸν Τόμο τὸ θέμα τῆς κυριαρχίας συνδέεται πρὸς τὰ ἀποκλειστικά προνόμια τοῦ προκαθημένου Κωνσταντινουπόλεως ἐφ' ὅλης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐρωτᾶται, ὑπῆρχε ποτὲ στὴν ἱστορία αὐτῆς περίπτωση καθ' ἣν μία Αυτοκέφαλη Τοπικὴ Ἐκκλησία νὰ ἀναγνωρίζει ὡς κεφαλὴ τῆς Μίας, Ἁγίας καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἓνα ἄλλο, ἐκτὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ὡς πρὸς τὴν Ὁρόδοξο Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας – Πατριαρχεῖου Βουλγαρίας αὐτὴ ἡ θέση κανονίζεται στὸν Καταστατικὸ Χάρτη αὐτῆς (ἄρ. 1. παρ. 1). Ὑποθέτουμε ὅτι τοῦτο ἰσχύει καὶ διὰ τὶς λοιπὲς Ἀυτοκέφαλες κατὰ τόπους Ἐκκλησίες. Εἶναι πρόθυμες νὰ προχωρήσουν σὲ τροποποίηση τῶν Καταστατικῶν αὐτῶν Χαρτῶν, προκειμένου νὰ συμμορφωθοῦν αὐτοὶ πρὸς τὸ περιεχόμενο τῆς τετάρτης παραγράφου τοῦ οὕτως λεγομένου Τόμου;

Οἰασθήτε ἄλλη πράξις ἢ ἀδράνεια ἐν προκειμένῳ, ἐκτὸς τῆς σαφῶς διατυπούμενης γνώμης ἀσυμφωνίας μέ τὸ ἐν λόγῳ κείμενο, θὰ ἐδήλωνε τὴν ἀποδοχὴ αὐτοῦ. Σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσι, ἀνεξαρτήτως τοῦ γεγονότος, κατὰ πόσον τοῦτο εἶναι ἀποτυπωμένο στοὺς Καταστατικὸς Χάρτες τῶν Ἀυτοκεφάλων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, στὶς διεθνεῖς σχέσεις ἐκάστη αὐτῶν θὰ πρέπει νὰ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν αὐτῆς τὶς προαναφερθεῖσες διατάξεις (ὁ Θεὸς φυλάξοι!).

Ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως θὰ ἦτο ταπεινωτικὸ, ἀπὸ ἱστορικῆς – προδοσίᾳ τῆς ἱστορίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπὸ κανονικῆς – νόθευσι τῆς κανονικῆς καὶ νομικῆς παραδόσεως, ἐνῶ ἀπὸ δογματικῆς – αἵρεσι.

Πράγματι, ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς τετάρτης παραγράφου τοῦ οὕτως λεγομένου Τόμου ὅτι ὅλες οἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίες γινώσκουν τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὡς κεφαλὴ αὐτῶν, εὐρίσκεται σὲ ἀπόλυτη ἀντίθεσι μέ τὸν λδ' Ἀποστολικὸ κανόνα:

«Τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρή τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδὲν τι πράττειν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης·

ἐκεῖνα δὲ μόνον πράττειν ἕκαστον, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικία ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις. Ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιεῖτω τι. Οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ θεός, διὰ Κυρίου, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι· ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα» (Ράλλη-Ποτλῆ, *Σύνταγμα*, τ. Β', σ. 45).

Ἐρωτᾶται, πῶς εἶναι δυνατόν Ἐπίσκοπος, ὁ ὁποῖος δὲν τυγχάνει μέλος τῆς Συνόδου Ἱεραρχίας τῆς συγκεκριμένης Τοπικῆς Ἐκκλησίας, νὰ εἶναι κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς; Ἀποροῦμε πλήρως, μὲ τοὺς προαναφερθέντες κανόνες τὸν β' τῆς Β' Οἰκουμενικῆς καὶ τὸν η' τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου νὰ ἀπαγορεύουν ῥητῶς αὐτὸ: «Τοὺς ὑπὲρ διοικήσιν ἐπισκόπους ταῖς ὑπερορίοις ἐκκλησίαις μὴ ἐπιέναι, μηδὲ συγγέειν τὰς ἐκκλησίας· ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανόνες, τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον οἰκονομεῖν· τοὺς δὲ τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπους, τὴν Ἀνατολὴν μόνον διοικεῖν· φυλαττομένων τῶν ἐν τοῖς κανόσι τοῖς κατὰ Νίκαιαν πρεσβείων τῇ Ἀντιοχείῳ ἐκκλησίᾳ» (Κανόνας β' τῆς Β' Οἰκ. Συνόδου· Ράλλη-Ποτλῆ, *Σύνταγμα*, τ. Β', σ. 169).

Εἶναι προφανὲς ὅτι ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως νὰ ἄρει τὴν ἰσχὺ αὐτῶν τῶν κανόνων καὶ νὰ σφετερισθεῖ προνόμια, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἐχορηγήθησαν σὲ οὐδένα Ἐπίσκοπο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀτυχῶς, τοῦτο θυμίζει τὴν λυπηρὴ ἀπόπειρα τοῦ Ρώμης νὰ σφετερισθεῖ τὴν ἐξουσία ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Πασίγνωστες τυγχάνουν οἱ ἐπιπτώσεις αὐτῶν.

Πράγματι, ἡ περίπτωση τῆς ἀρχηγίας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως σὲ μορφή καθ' ἣν διευτυπώθη στὸν οὕτως λεγόμενο Τόμο, ἐγείρει ἐξαιρετικῶς σοβαρὸ ζήτημα διὰ τὸ ποῖος τυγχάνει ἡ Κεφαλὴ τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας; Εἶναι δυνατόν, νὰ ὑπάρχει τις μεταξὺ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὰ τὸν ὁποῖο νὰ ἴσχυε αὐτὸς ὁ προσδιορισμός;

Ἱστορικῶς ἡ ἀπάντηση διὰ τὴν ἀρχηγία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σαφής: κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δισχιστικῆς ἱστορίας αὐτῆς σὲ οὐδένα τῶν Ἐπισκόπων ἀπένευμε ἡ Ἐκκλησία τὸν τίτλον καὶ τὴν ἀρμοδιότητα τῆς κεφαλῆς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἱεροκανονικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο διευθετήθη μὲ τοὺς προαναφερθέντες κανόνες (λδ' Ἀποστολικὸς, β' τῆς Β' Οἰκουμενικῆς, η' τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδων κα.). Δογματικῶς ἡ πλέον σαφὴς ἀπάντηση ἐδόθη ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους: «...καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ ἐκκλησία ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου» (Ἐφ. 1, 22-23).

Παραλλήλως πρὸς αὐτὸν τὸν σαφέστατον προσδιορισμὸν καὶ τοὺς ἄλλους λόγους τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Ὅτ' γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. 18, 20) καὶ «ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28, 20), εἶναι πρόδηλον τὸ ζήτημα τῆς ἀρχηγίας τῆς

Ἐκκλησίας. Περὶ τούτου δὲ μαρτυροῦν καὶ τὰ λόγια ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου: «Ἐδοξε γὰρ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἡμῖν» (Πραξ. 15, 28).

Δὲν διακρίνει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μεταξὺ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐκεῖνο στὸν ὁποῖο δύναται νὰ ἀποδοθοῦν οἱ ἀρμοδιότητες τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Ἐνδεικτικὸ εἶναι ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴ μνήμη τῶν δύο πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων, δηλονότι, τῶν Ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου, χωρὶς νὰ ἀποδίδει σὲ ἓνα ἐξ αὐτῶν μεγαλύτερες τινες τιμὲς ἢ ἀρμοδιότητες. Ὁ Ἴδιος ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέθεσε σὲ ἓνα νὰ διαδίδει τὸ Εὐαγγέλιο μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων ἐνῶ στὸν ἄλλο μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν, οὕτως θεσπίζοντας τὴ ξεχωριστὴ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας διοίκηση.

Σημαντικὸ εἶναι νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι μέχρι σήμερα ἡ Ἐκκλησία λειτουργεῖ ὡς ἓν ἐνιαῖο Σῶμα, τὸ συγκροτούμενο ἐκ τῶν αὐτοδιοικήτων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, τῶν καταταξαμένων κατὰ τὴ συγκεκριμένη κανονικὴ τάξη (Ἱερὰ Δίπτυχα). Μὲ τὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἢ συνοδικὴ σοφία τῆς Ἐκκλησίας διαφύλαξε ἀλώβητο τὸ αὐτοδιοίκητο τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Ἐπομένως, κατὰ τὴν τάξη τῶν Διπτύχων, εἷς Προκαθήμενος προτάσσεται ἐνὸς ἄλλου, καὶ τὸ πρωτεῖο τοῦτο εἶναι πρωτεῖο τιμῆς καὶ ὄχι ἐξουσίας.

Ἀξιοπρόσεκτη ἡ ἐρμηνεία τῶν Πατέρων τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὴν ὁποία δίδουν στὶς ἀπόπειρες οἰκειοποιήσεως τῶν ἀρμοδιοτήτων νὰ παρεμβαίνει ὁ Προκαθήμενος μιᾶς Τοπικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ τῆς ἄλλης: «**Μηδένα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπαρχίαν ἐτέραν, οὐκ οὔσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ, ἢ γοῦν τῶν πρὸ αὐτοῦ χεῖρα καταλαμβάνειν ἀλλ' εἰ καὶ τις κατέλαβε, καὶ ὑφ' ἑαυτὸν πεποιήται, βιασάμενος, ταύτην ἀποδιδόναι· ἵνα μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται, μηδὲ ἐν ἱερουργίας προσχήματι, ἐξουσίας τύφος κοσμικῆς περεισδύηται, μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες, ἦν ἡμῖν ἐδωρήσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐλευθερωτής**» (ἡ κανόνας τῆς Γ' Οἰκ. Συνόδου· Ράλλη-Ποτλῆ, *Σύνταγμα*, τ. Β', σ. 203).

Ἀκριβῶς αὐτὸ τὸν «ἐξουσίας τύφο κοσμικῆς» ἐννοοῦσε ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὅταν ἔλκε ἀπορίες τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ ὡς πρὸς τὸ ποῖος ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ μείζων: «Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται» (Λουκ. 22, 25) καὶ τοὺς ἀπήντησε μὲ βεβαιότητα: «Οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν» (Μκ. 10, 43).

Συνεπῶς, τόσο ὡς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξη ἐκκλησιολογία, ὅσο καὶ ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, σαφές εἶναι τὸ ζήτημα διὰ τὸ σὲ ποῖον δύναται νὰ ἀποδοθοῦν οἱ ἀρμοδιότητες τῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας: οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων εἶναι σὲ θέση νὰ ἀντικαταστήσει τὴ Μόνη καὶ Διαχρονικὴ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ. Τοιοῦτοτρόπως ἀπαράδεκτος εἶναι ὁ σφετερισμὸς ἀπὸ τὸν ἐν λόγῳ

Προκαθήμενο μᾶς Τοπικῆς Ἐκκλησίας τοῦ τίτλου ἢ τῆς ὀνομασίας τῆς Κεφαλῆς τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας. Ἐπιβάλλεται ὁ σαφῆς ἱεροκανονικὸς καὶ διοικητικὸς διαχωρισμὸς τῆς κεφαλῆς τῆς συγκεκριμένης Τοπικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν ὄντολογικὴ καὶ δογματικὴ σημασία αὐτῆς. Ὑπὸ αὐτὴ τὴν ἔννοια, ἡ Ἐκκλησία στὴ συνοδικότητα καὶ καθολικότητα αὐτῆς δὲν ἔχει ἄλλη Κεφαλή ἀπὸ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ. Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι εἶναι ἐκεῖνες, οἱ ὁποῖες ἀσκοῦν τὴν ἀνώτατη **κανονικὴ** ἐξουσία ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὄχι ὁ ἐπιμέρους Ἐπίσκοπός τις.

Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ προαναφερθεῖσα φόρμουλα τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου στὴν Ἱερουσαλὴμ εὐρίσκεται ἐν ῥητῇ ἀντιθέσει μὲ τὴν ἐπίμονη ἐπιθυμία τοῦ Κωνσταντινουπόλεως νὰ ὑπογράψει μόνος του, ἐκ μέρους ὅλου τοῦ πληρώματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὰ κείμενα πανορθοδόξου χαρακτήρος. Στὴν ἔκθεση ἐνὸς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Προσυνοδικὴ Διάσκεψη τοῦ 2009, δηλονότι τοῦ ἀειμνήστου Πρωτοπρεσβυτέρου Στεφάνου Ἀβραμίδη, ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν ὁποία ἐδημοσίευσε πρόσφατα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος, τοῦτο διαφαίνεται σαφῶς μέσα ἀπὸ τὴ διαμάχη διὰ τὸν τρόπο ὑπογραφῆς Τόμου Ἀυτοκεφαλίας. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ αὐτὸ εἶναι προφανές, θεωρεῖ μεγάλη προσβολὴ εἰς βᾶρος αὐτοῦ, νὰ κατατάσσονται πλησίον τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ καὶ οἱ ὑπογραφῆς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Δι' αὐτὸν, ὅπως διεπιστώθη, τὸ μεγαλύτερο βᾶρος εἶχε τὸ ἴδιο τὸ γεγονός τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ τοῦ κειμένου διορθοδόξου ἐνδιαφέροντος μόνον ἀπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, παρὰ ἡ ἴδια ἡ ἐπίλυση τοῦ ζητήματος ἐκχωρήσεως αὐτοκεφαλίας. Αὐτὸ μόνον του ὁμιλεῖ διὰ πολλά.

Ἐπίσης, σοβαρὸ ζήτημα καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει ἐκάστη ἡ Ἀυτοκέφαλος Τοπικὴ Ἐκκλησία καὶ μὲ τὰ τῆς τρίτης παραγράφου τοῦ οὕτως λεγομένου Τόμου, ὅπου ὑπάρχει ἀναφορὰ στὸ δικαίωμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως νὰ δέχεται ἐκκλήτους προσφυγῆς καὶ τελεσιδικεῖς ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν Ἐπισκόπων καὶ λοιπῶν κληρικῶν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκκλήτου ἐγείρονται διὰ πρώτη φορά στοὺς Τόμους, οἱ ὁποῖοι ἐξεδόθησαν τὰ τελευταῖα 170 χρόνια (στοὺς ὁποίους ὑπῆρχε ἡ ἀναφορὰ πάνω).

Αὐτὲς εἶναι οἱ ἀξιώσεις ἐπὶ πολὺ εὐρύτερων ἀρμοδιοτήτων, οἱ ὁποῖες θὰ ἐπέτρεπαν στὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἀπότομες παρεμβάσεις στὰ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Λαμπρὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ ἡ συγκεκριμένη περίπτωση μὲ τὴν ἀποδοχὴ τῶν ἐκκλήτων προσφυγῶν τοῦ πρώην Κιέβου Φιλαρέτου Ντενισένκο καὶ τοῦ οὕτως λεγομένου μητροπολίτου Μακαρίου καὶ ἡ ἀπὸ 11^{ης} Ὀκτωβρίου τοῦ π.ἔ. ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως νὰ ἀποκαταστήσει τοὺς ὡς ἄνω καὶ νὰ εἰσέλθει σὲ κοινωνία μὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς.

Τὰ πλήρως δεδικαιολογημένως καὶ συμφώνως πρὸς τὴν κανονικὴ τάξη καθαιρεθέντα καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀφορισθέντα τῆς Ἐκκλησίας διὰ σοβαρὰ κανονικὰ παραπτώματα (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἠθικῆς φύσεως) πρόσωπα καὶ οἱ

«χειροτονίες» τῶν αὐτοχειροτονήτων, ἐκηρύχθησαν κανονικοὶ ἐν Οὐκρανία ἱεράρχες, ἐνῶ ὁ Προκαθήμενος τῆς μόνης κανονικῆς ἐν Οὐκρανία Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀναγνωρίζεται ἀπὸ ὅλες τὶς κατὰ τόπους Ἐκκλησίες, εἰσέπραξε ἀπάντηση ὅτι δὲν εἶναι πλέον ὁ Μητροπολίτης Κιέβου.

Δὲν ἐπιθυμοῦμε κὰν νὰ φαντασθοῦμε τὶ θὰ γινόταν σὲ περίπτωση νὰ εἶχε ὁ Κωνσταντινουπόλεως τὶς παρόμοιες ἀρμοδιότητες κατὰ τὴ σύγκληση τῆς Πανορθόξου Συνόδου τοῦ ἔτους 1998 ἐν Σοφίᾳ. Τότε ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαῖος ἔθεσε θέμα παραιτήσεως τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ.κ. Μαξίμου. Τὶ θὰ γινόταν ἐὰν εἶχε τότε τὶς ἀρμοδιότητες νὰ δέχεται ἑκκλητο προσφυγὴ τῶν σχισματικῶν, μὲ τοὺς σχισματικοὺς «μητροπολίτες» νὰ εἶχαν λάβει θρόνους, ὅπως σήμερα στὴν Οὐκρανία καὶ μὲ τοὺς μητροπολίτες τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας νὰ εἶχαν κηρυχθεῖ ἀντικανονικοί; Τοῦτο θὰ ἐξημίου ἀνεπανορθῶτως τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας.

Μήπως πράγματι, οἱ κανόνες θ' καὶ ἰς' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀποδίδουν παρόμοιες ἀρμοδιότητες στὸν Κωνσταντινουπόλεως; Εἰς τῶν πλέον σπουδαίων Βυζαντινῶν κανονολόγων ὁ Ἰωάννης Ζωναρᾶς καὶ ἀργότερα ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης (συντάκτης τοῦ «Πηδαλίου», ἐνὸς τῶν δύο ἐπισήμων συλλογῶν τῶν Ἱερῶν Κανόνων τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ ἐν ἰσχύϊ καὶ σήμερον), ὅπως καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ζάρας (τῆς Δαλματίας) Νικόδημος Μίλας, ἐκφράζουν τὴν κατηγορηματικὴ διαφωνία αὐτῶν στὴν παρόμοια ἐρμηνεία:

*«Οὐ πάντων δὲ τῶν μητροπολιτῶν πάντως ὁ Κωνσταντινουπόλεως καθιεῖται δικαστής, ἀλλὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτῶ. Οὐ γὰρ δὴ καὶ τοὺς τῆς Συρίας μητροπολίτας, ἢ τοὺς τῆς Παλαιστίνης, καὶ Φοινίκης, ἢ τοὺς τῆς Αἰγύπτου, ἄκοντας ἐλκύσει δικάσασθαι παρ' αὐτῶ· ἀλλ' οἱ μὲν τῆς Συρίας, τῶ τῆς Ἀντιοχείας ὑπόκεινται φόρῳ, οἱ δὲ τῆς Παλαιστίνης, τῶ τοῦ Ἱεροσολύμων, οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τῶ Ἀλεξανδρείας δικάσονται, παρ' ᾧ καὶ χειροτονοῦνται, καὶ οἷς περ ὑπόκεινται» (ἐρμηνεία τοῦ ἰς' κανόνα τῆς Δ' Οἰκ. Συνόδου· Ράλλη-Ποτλῆ, *Σύνταγμα*, τ. Β', σ. 260).*

Συνεπῶς, οὐδόλως ἐξυπακούεται ὅτι οἱ κανόνες θ' καὶ ἰς' τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἀποδίδουν στὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀρμοδιότητες νὰ δέχεται ἑκκλήτους προσφυγῆς ἐκ τῶν Αὐτοκεφάλων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, τῶν ὁποίων ἐπιχειρεῖται ἡ σιωπηλὴ νομιμοποίηση μὲσω τοῦ λεγομένου Τόμου.

Παρόμοιες ἀξιώσεις νὰ δέχεται ἑκκλητο προσφυγὴ τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν πασῶν τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν προέβαλε τὸ ἔτος 418 ὁ Πάπας Ζωσιμᾶς. Τότε, βάσει τοῦ ε' κανόνα τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, ἐδέχθη αὐτὸς ἑγκληση ἐνὸς πρεσβυτέρου τῆς Ἐκκλησίας Καρθαγένης, ἀποστέλλοντας στὴν Καρθαγὴν ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι ἐπέμεναν στὴν ἐπανεξέταση τῆς ὑποθέσεως τοῦ πρεσβυτέρου Ἀπιαρίου μὲ τὴ μετέπειτα γνωστοποίηση τῆς πορείας αὐτῆς στὸν Πάπα Ζωσιμᾶ, προκειμένου νὰ ἀποφανθεῖ αὐτὸς τελεσιδικῶς.

Ἐπὶ τούτου τὸ ἔτος 419 στὴν Καρθαγένη συνήλθε ἡ Σύνοδος, ὅπου παραλλήλως μὲ λοιπὰ ζητήματα συνεξετάσθη ἐνδελεχῶς καὶ τὸ θέμα τοῦ ἐνδεχομένου ἀποδοχῆς τῶν ἐκκλήτων προσφυγῶν τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν τῆς ἐν τῇ Ἀφρικῇ Ἐκκλησία.

Ὁ Πάπας Ζωσιμᾶς ὑπεστήριξε ὅτι ὁ εἶ κανόνας τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, στὸν ὁποῖο παρέπεμπε, εἶναι καὶ ὁ κανόνας τῆς ἐν Νικαία Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐπειδὴ ὡς τοιοῦτος ὁ κανόνας αὐτὸς ἔλειπε ἀπὸ τὶς συλλογὲς τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαία Συνόδου, τὶς ὁποῖες εἶχε στὴ διάθεση αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀφρικῆς, οἱ Συνοδικοὶ πατέρες ὑπέβαλαν αἴτημα στοὺς ἐγκύρους θρόνους τῆς Ἀνατολῆς, ζητοῦντες νὰ τοὺς ἀποσταλοῦν τὰ ἀκριβῆ Ἑλληνικὰ ἀντίγραφα τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαία Συνόδου. Φυσικῶς, διεπιστώθη ὅτι ὁ μνησθεὶς κανόνας εἶναι κανόνας τῆς ἐν Σαρδικῇ Τοπικῆς Συνόδου καὶ οὐχὶ τῆς ἐν Νικαία Συνόδου.

Ἡ ἐν Καρθαγένη Σύνοδος τοῦ ἔτους 419 συγκέντρωσε σὲ μίαν συλλογὴ ὅλους τοὺς κανόνες, οἱ ὁποῖοι μέχρι τότε εἶχαν ἐκδοθεῖ ἀπὸ τὴν ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησία. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ οἱ κανόνες κη΄ (λστ΄) καὶ ρκε΄ (ρλδ΄), οἱ ὁποῖοι ἀπαγορεύουν αὐστηρῶς στοὺς κληρικοὺς τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίας νὰ καταθέτουν ἐκκλήτους προσφυγὰς «εἰς τὰ πέραν τῆς θαλάσσης», δηλαδὴ στὴ Ρώμη.

Τὸ 423 ὁ πρεσβύτερος Ἀπιάριος ἄσκησε κατ'ἐπανάληψιν τὴν ἐκκλητο προσφυγὴν στὸν διάδοχο τοῦ Πάπα Ζωσιμᾶ († 418) καὶ τοῦ Πάπα Βονιφατίου († 422) Κελεστίνου, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἀπέστειλε τοὺς λεγάτους αὐτοῦ στὴν Καρθαγένη, ἐπιμένοντας στὴν ἀθώωσι τοῦ πρεσβυτέρου Ἀπιαρίου. Ἡ Σύνοδος συνήλθε καὶ πάλιν στὴν Καρθαγένη, διὰ νὰ ἐπιληφθεῖ τοῦ δικαιώματος τοῦ Ρώμης νὰ δέχεται ἐκκλήτους προσφυγὰς τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν πέραν τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ.

Ἡ ἐν Καρθαγένη Σύνοδος τοῦ ἔτους 424 ἀπέστειλε ἐπιστολὴν στὸν Πάπα Κελεστίνου, ὅπου, βάσει τοῦ κανόνος τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου οἱ ἐν Ἀφρικῇ πατέρες κάνουν ἔνστασι κατὰ τῶν ἀποπειρῶν τοῦ Ρώμης νὰ ἀναμειγνύεται στὰ τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίας:

«Γιατὶ ἀποφάσισε (ἡ Σύνοδος τῆς Νικαίας) συνετὰ καὶ δίκαια ὅτι πρέπει νὰ διεκπεραιώνονται στοὺς δικούς τους τόπους ὅποιεσδήποτε ὑποθέσεις ἀνακύβουν· οὔτε ἐξάλλου θεώρησαν ὅτι ἀπὸ τῆ μίαν καὶ μεμονωμένη σκέψη λείπη ἢ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μέσῳ τῆς ὁποίας ἡ δικαιοσύνη καὶ διακρίνεται μὲ σύνεση καὶ κρατιέται μὲ σταθερότητα ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τοῦ Χριστοῦ, προπάντων ἐπειδὴ ἔχει ἐπιτραπεῖ καὶ στὸν καθένα χωριστὰ νὰ κάνει ἔφεση πρὸς τὶς συνόδους τῆς ἐπαρχίας του ἢ ἀκόμη καὶ σὲ οἰκουμενικὴν σύνοδο, ἂν αὐτὸς ἀμφιβάλλει γιὰ τὴ δίκαιη κρίσι τῶν δικαστῶν· ἐκτὸς ἂν τυχὸν εἶναι κανεὶς πὸν πιστέψει ὅτι ὁ Θεὸς μας μπορεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴ δίκαιη κρίσι σ'έναν ὁποιονδήποτε, ἀλλὰ τὴν ἀρνεῖται στοὺς πάμπολους ἱερεῖς τοὺς συγκεντρωμένους σὲ σύνοδο. Καὶ πῶς θὰ εἶναι ἐγγυημένη αὐτὴ ἡ πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα δίκη, στὴν ὁποία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσέλθουν τὰ ἀπαραίτητα πρόσωπα τῶν μαρτύρων ἢ ἐξαιτίας τῆς ἀρρώστιας τοῦ σώματος ἢ ἐξαιτίας τῆς ἀδυναμίας τῶν γηρατειῶν ἢ ἐξαιτίας πολλῶν

ἄλλων ἐμποδίων; Γιατὶ σχετικὰ μὲ τὸ νὰ στέλνονται κάποιοι ἀπὸ τὸ πλευρὸ τὰχα τῆς ἀγιότητάς σου, δὲ βρίσκουμε νὰ ἔχει ὀριστεῖ σὲ καμία σύνοδο τῶν Πατέρων...» (Προδρόμου Ἀκανθοπούλου, *Κώδικας Ἱερῶν Κανόνων (Κείμενο-Ἑρμηνεία-Σχόλια) καὶ Ἑκκλησιαστικῆς Νομοθεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*, Θεσσαλονίκη 2006³, σ. 373-375. Πρβλ. Ράλλη-Ποτλῆ, *Σύνταγμα*, τ. Γ', σ. 620-621).

Διαμέσου τοῦ β' κανόνος τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου οἱ κανόνες κη' (λστ') καὶ ρκε' (ρλδ') τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ὅπως καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἔτους 424, προσέλαβαν πανορθόδοξο κύρος.

Οἱ ἐν λόγῳ κανόνες ἔχουν ιδιαίτερη βαρύτητα κατὰ τὴν ἐρμηνεία καὶ ἐφαρμογὴ τῶν κανόνων γ', δ' καὶ ε' τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, στὴν ὁποία παραπέμπουν οἱ Πάπες Ζωσιμᾶς, Βονιφάτιος καὶ Κελεστίνος, ἐγείροντες τὶς ἀξιώσεις αὐτῶν νὰ δέχονται ἐκκλήτους προσφυγῆς τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίας.

Οἱ εἰρημένοι κανόνες τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου παρέχουν κλειδί διὰ τὴν κατανόηση καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν κανόνων γ', δ' καὶ ε' τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, δηλονότι ὅτι αὐτοὶ ἀφοροῦν τὰ προνόμια τοῦ Ρώμης νὰ δέχεται ἐκκλήτους προσφυγῆς μόνον τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν τῆς οἰκείας αὐτοῦ δικαιοδοσίας. Στὴν ἐπιστολὴ πρὸς Πάπα Κελεστίνο διατυποῦνται ῥητῶς τὰ ὀριζόμενα ἀπὸ τὸν στ' κανόνα τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, δηλονότι ὅτι οἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου Ἱεραρχίας μιᾶς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας εἶναι τελεσίδικες καὶ ἡ μόνη ἀνωτέρα ἀρχὴ τυγχάνει ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ἐνδιαφέρον προκαλεῖ ἡ σχετικὴ παρατήρηση τοῦ περίφημου κανονολόγου Θεοδώρου Βαλσαμῶνος: ἐὰν ὁ Ρώμης εἶναι ἀναρμόδιος νὰ δέχεται ἐκκλήτους προσφυγῆς τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εὐρίσκεται πλησίον Ρώμης, ἀκόμη λιγότερο εἶναι ἀρμόδιος νὰ δέχεται ἐκκλήτους προσφυγῆς τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν.

Τοῦτο εἶναι σημαντικὸ νὰ ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐρμηνεία καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν κανόνων θ' καὶ ιζ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, στοὺς ὁποίους παραπέμπει τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, προβάλλοντας ἀξιώσεις ἐπὶ παρομοίων προνομιῶν. Ὅπως τυγχάνει γνωστὸ, στὶς τελευταῖες αὐτῆς συνεδρίες ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος υἱοθέτησε τὸν κη' κανόνα ὁ ὁποῖος ἀπονέμει στὸν Κωνσταντινουπόλεως ἴσα μὲ τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης προνόμια.

Εἶναι ἀδιανόητο οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου μὲ τοὺς κανόνες θ' καὶ ιζ' νὰ χορηγοῦσαν στὸν Κωνσταντινουπόλεως (ὅστις μέχρι τότε δὲ εἶχε ἀκόμη τὴ δικαιοδοσία ἐκτὸς τῆς τελούσης σὲ ἄμεση ὑποταγὴ αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας, δηλαδή, τοῦ ἐδάφους πλησίον τῆς Πόλεως) προνόμια εὐρύτερα ἐκείνων τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ πρώτου θρόνου τῆς τότε Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, δηλαδή, τῆς Ρώμης. Ὅπως ἤμπορούσαμε νὰ παρατηρήσουμε δὲν εἶχε σίγουρα ὁ Ρώμης προνόμια νὰ

δέχεται έκκλήτους προσφυγές τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν πέραν τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ.

Οἱ κανόνες θ' καὶ ιζ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου νομιμοποίησαν τὴν πρακτικὴν, ἢ ὁποία ὑφίστατο ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Ἁγίων Νεκταρίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου νὰ ζητεῖ, δηλαδὴ, τὴ συνδρομὴ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πρωτεύουσας στὶς κατὰ καιροὺς ἀναφυόμενες διενέξεις καὶ ἀνωμαλίες στὶς διοικήσεις τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δηλονότι τῆς Θράκης, τῆς Ἀσίας καὶ τοῦ Πόντου. Κατὰ τὸν κη' κανόνα αὐτὲς οἱ Ἐκκλησίες ὑπετάγησαν στὸν Κωνσταντινουπόλεως, κατ'αὐτὸν τὸν τρόπον προσδιορίζονται τὰ ἐδαφικὰ ὄρια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνῶ στὸν Προκαθήμενὸς τῆς χορηγοῦνται ἴσα μὲ τὸν Ρώμης δικαιώματα, ὅπως καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς Πατριάρχες τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, οὕτως ὥστε νὰ ἀσκοῦν δικαιοδοσιακὰ δικαιώματα ἐπὶ τῶν μητροπολιτικῶν περιφερειῶν, πὺ μὲ τὴ σειρά αὐτῶν ἔχουν ὑποτεταγμένες Ἐπισκοπές.

Ἐπομένως, ὁ κη' κανόνας ἀποτελεῖ κλειδὸν διὰ τὴν κατανόηση τῶν ἀρμοδιοτήτων, οἱ ὁποῖες ἀπονέμονται ἀπὸ τοὺς ἄνω θ' καὶ ιζ' κανόνες. Τὸ κείμενο τοῦ κη' κανόνα εἶναι ἐπὶ τούτου κατηγορηματικὸ: στὸν Κωνσταντινουπόλεως χορηγοῦνται ΙΣΑ δικαιώματα, οὔτε μεγαλύτερα ἀλλὰ οὔτε καὶ λιγότερα ἐκείνων τοῦ Ρώμης. Συνπεῶς, ἐὰν ὁ Ρώμης δὲν εἶχε δικαιώματα νὰ δέχεται έκκλήτους προσφυγές τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίας (ὅπως καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν), εἶναι προφανὲς ὅτι οἱ κανόνες θ' καὶ ιζ' δὲν χορηγοῦν τέτοιες ἀρμοδιότητες καὶ στὸν Κωνσταντινουπόλεως.

Πολὺ σημαντικό νὰ ἔχουμε ὑπ'ὄψιν μας ὅτι ὅλες οἱ ἀρμοδιότητες, τὶς ὁποῖες ἡ Ἐκκλησία, μέσω Συνόδου, χορήγησε στὸν Θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, ἐδόθησαν ἐπειδὴ ἡ Κωνσταντινούπολις ἦτο πρωτεύουσα τῆς Αὐτοκρατορίας, Δι'αὐτὸ στὸν Ἐπίσκοπο τῆς πρωτεύουσας τέτοια δικαιώματα ἀπονεμήθησαν ἐξαιτίας τῶν ἱστορικῶν συγκυριῶν, τὰ ὁποῖα ὑπερέβησαν τὶς κανονικῶς προσδιορισθεῖσες ἀρμοδιότητες.

Ἡ πρακτικὴ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων νὰ προσφεύγουν στὴν κρίση τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν ὑποθέσεων στὸν Θρόνον τῆς πρωτεύουσας ἐπίσης ὀφείλεται καὶ στὴν ἰδιαίτερη θέση τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο συνέβη στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ, λ.χ. τῆς Συρίας, τῆς Παλαιστίνης ἢ τῆς Αἰγύπτου, εἶχε ἀντίκτυπο στὸν κοινωνικὸ καὶ τὸν πολιτικὸ βίον τῆς Αὐτοκρατορίας. Δι' αὐτὸ τὸ λόγο σπουδαῖες ὑποθέσεις πέραν τῆς διοικήσεως τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως διευθετήθησαν ἀπὸ τὸν Θρόνον τῆς πρωτεύουσας. Ἐπιπλέον, εἷς σημαντικὸς παράγοντας ἐν προκειμένῳ ἀποτελεῖ καὶ τὸ γεγονός ὅτι αὐτὲς οἱ ὑποθέσεις ἐκρίθησαν ἀπὸ μία ὑπερδικαιοδοσιακὴ σύνοδο, τὴν συγκροτούμενη ἐκ πάντων τῶν παρεπιδημούντων στὴν Κωνσταντινούπολις ἐκείνη τὴ

στιγμή Ἐπισκόπων ἀπ' ὅλες τὶς γωνιᾶς τῆς Αὐτοκρατορίας, ἢ λεγόμενη «Σύνοδος Ἐνδημοῦσα».

Σήμερα τὰ ἱστορικὰ δεδομένα εἶναι ἐντελῶς διαφορετικά, διότι ἡ Ἰστανμποῦλ δὲν εἶναι πλέον πρωτεύουσα τοῦ χριστιανικοῦ κράτους καὶ οἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίες δὲν συγκροτοῦν ἕδαφος ἐνὸς ἐνιαίου κράτους, ὅπως ἦτο κατὰ μακρὰ περίοδο στὴ Βυζαντινὴ καὶ ἀργότερα στὴν Ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία. Κάποιες σύγχρονες κατὰ τόπους Ἐκκλησίες εἶναι πολὺ καλύτερα ὀργανωμένες σὲ ἀντιπαραβολή πρὸς τὸ σύγχρονο Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως καὶ δὲν χρῆζουν οὐδενὸς «σταθεροποιητικοῦ» παράγοντος διὰ τὴν ἐνδοεκκλησιαστικὴ διάρθρωση καὶ διοίκηση.

Μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ἐν Οὐκρανίᾳ ἐξελίξω, ὅταν στὸ νεοσύστατο ἐκεῖ μὴ μὴ μορφωμὰ χορηγεῖται τὸ καθεστῶς τοῦ αὐτοκεφάλου ἀφενός, ὁ Θρόνος Κωνσταντινουπόλεως ἐπιμένει στὴ ἀπαρασάλευτη διαφύλαξη τῶν δικαιωμάτων του ἐπὶ τῶν Σταυροπηγίων, τὰ ὅποια εἶχε μέχρι τὸ 1686 ἀφετέρου, εἶναι δυνατὸ νὰ ὑποθέσουμε ὅτι οἱ ἐνδεχόμενες προσφυγές τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς στὸν Κωνσταντινουπόλεως θὰ κριθοῦν ἀμερολήπτως;

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἢ ἔνταξιν στὸν Τόμο αὐτοῦ τοῦ εὐαισθήτου δι' ἐκάστη Αὐτοκέφαλο κατὰ τόπον Ἐκκλησία ζητήματος, ἀποτελεῖ ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἀπόπειρα ἀποδόσεως τῆς κανονικότητος στὴν ἀπροκαλύπτως προβληθεῖσα ἀπὸ αὐτὸ ἀξίωση ἐπὶ τῆς «ὑπερορίου δικαιοδοσίας» στὰ ἐδάφη τῶν Αὐτοκεφάλων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν.

***

Ἔχουμε θίξει πάνω καὶ ἐν ἄλλο οὐσιώδες πρόβλημα στὸ περιεχόμενο τοῦ οὕτως λεγομένου Τόμου, ποὺ ἀφορᾷ δηλονότι τὶς ἀξιώσεις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ ἀποκλειστικῶν προνομίων καὶ ἀρμοδιοτήτων, οὕτως ὥστε μονομερῶς, ἄνευ συμμετοχῆς τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν νὰ τοποθετεῖται ἐγκύρως ἐπὶ «μειζόνων ζητημάτων ἐκκλησιαστικῆς, δογματικῆς καὶ κανονικῆς φύσεως». Θεωροῦμε ἀπαραίτητο νὰ παραθέσουμε ἐπὶ τούτου κρίσεις τινες τοῦ καθηγητοῦ κ. Μπούμη:

«Λίγο πιὸ κάτω στὴν ἴδια (ἕκτη) παράγραφο γράφεται: «*Προκειμένου δὲ περὶ μειζόνων ζητημάτων ἐκκλησιαστικῆς, δογματικῆς καὶ κανονικῆς φύσεως, ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης Κιέβου...δέον ὅπως ἀπευθύνεται πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν καὶ Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἐκζητῶν τὴν ἔγκυρον γνώμην καὶ βεβαίαν συναντίληψιν αὐτοῦ*». Καὶ ἐνῶ θὰ περίμενε κανεὶς νὰ προσθέσει «προκειμένου ὡς συντονιστῆς νὰ συγκαλέσει μία "τῶν κατὰ καιροὺς Διορθοδόξων διασκέψεων (γράφε Συνόδων)"», ἀλλάζει αἰφνιδίως τὴν συνέχεια τοῦ λόγου καὶ λέει: «...τῶν δικαιωμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπὶ τῆς ἐν Οὐκρανίᾳ Ἐξαρχίας καὶ τῶν Ἱερῶν

Σταυροπηγίων σωζομένων άπαραμειώτων». Γιατί γίνεται αυτό; Και μήπως έτσι άναιρείται τὸ προλεχθέν και ύποδειχθέν στὴν οὐκρανικὴ Ἐκκλησία;»

Ταυτοχρόνως μὲ τις άξιώσεις ἐπὶ τῆς άρμοδίας γνώμης «περὶ μειζόνων ζητημάτων ἐκκλησιαστικῆς, δογματικῆς καί κανονικῆς φύσεως» άνευ συμμετοχῆς τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, μεγάλη άπορία προκαλεῖται καὶ τὸ «τῶν δικαιωμάτων» ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Σταυροπηγίων, τὰ όποία ὁ θρόνος Κωνσταντινουπόλεως εἶχε στὴν Οὐκρανία πρὸ 1686, «σωζομένων άπαραμειώτων». Ὁ καθηγητῆς Μπούμης έρωτᾷ ρητορικῶς: μήπως μὲ τὰ λεχθέντα άναιρείται τὸ αὐτοκέφαλο τῆς νεοσύστατης ἐν Οὐκρανία Ἐκκλησίας; Πῶς ἀπὸ κανονικῆς άπόψεως συμβιβάζονται οἱ ίσχυρισμοὶ περὶ άποδόσεως τοῦ αὐτοκεφάλου στὴν ἐκκλησία αὐτὴ καὶ συγχρόνως περὶ διαφυλάξεως τῶν δικαιωμάτων ἐπὶ τῆς δικαιοδοσίας στὸ ἔδαφος αὐτῆς μιᾶς ἄλλης Τοπικῆς Ἐκκλησίας;

Προφανῶς, ἐν προκειμένῳ ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ δύο μέτρα καὶ δύο σταθμὰ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως: ἡ συνύπαρξη στὸ χῶρο τῆς λεγομένης «Διασπορᾶς», ὅπως εἶχε προαναφερθεῖ, περισσοτέρων ἀπὸ μιᾶς δικαιοδοσίας προσδιορίζεται ὡς «κανονικὴ άνωμαλία», μὲ τὸ ἴδιο τὸ Πατριαρχεῖο νὰ καταβάλλει τεράστιες προσπάθειες πρὸς «έπαναφορὰ τῆς κανονικότητος», ἐν δὲ προκειμένῳ γίνεται προσπάθεια μονιμοποιήσεως ὡς ὁμαλῆς αὐτῆς τῆς «κανονικῶς άνωμάλου» καταστάσεως.

Ἴδου μία ἄλλη άπόδειξη τοῦ ὅτι οὔτε ὁ σεβασμὸς τῆς κανονικῆς τάξεως, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸ άγαθὸ τῆς Ἐκκλησίας άποτελοῦν τὰ βασικὰ κίνητρα τῶν πράξεων τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στὸ Οὐκρανικό. Ἐδῶ ἐξυπηρετοῦνται πολὺ διαφορετικοὶ σκοποὶ καὶ συμφέροντα.

Ἐνδεικτικὸ εἶναι ὅτι ἀπὸ τὴν άρχὴ τῆς παρεμβάσεως στὸ ἐν Οὐκρανία ἐκκλησιαστικὸ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως προέκρινε τις μονομερεῖς πράξεις αὐτοῦ ἔναντι τῆς συνοδικότητος. Ἡ άρχὴ τῆς συνοδικότητος, ἡ ὁποία άποτελεῖ θεμελιώδη άρχὴ τῆς διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἡ ὁποία, μὲ τὸν σεβασμὸ αὐτῆς, άποδίδει πάντοτε πλουσίους καρποὺς, ὑπεχώρησε ἔναντι τῆς άρχῆς τῆς αὐθαίρετου, αὐταρχικῆς καὶ μονοπροσώπου ἐξουσίας.

Συνεπῶς, έρωτᾶται: εἰν οἱ μονομερεῖς κινήσεις, καὶ μάλιστα τέτοιες, οἱ ὁποῖες προσκρούουν ἄμεσα στὴν κανονικὴ καὶ νομικὴ τάξη, προκρίνονται ἔναντι τῆς δεδοκimasμένης μεθόδου λύσεως τῶν ἐπιμάχων ζητημάτων, πράγματι ὁ σκοπὸς ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ ἐπίλυση τοῦ ἐπωδύνου ζητήματος ἢ μήπως μιλάμε διὰ τὴν άπλὴ ἐκμετάλλευση τοῦ ζητήματος πρὸς ἐπίτευξη ἄλλων σκοπιμοτήτων;

Ἐν μέρει στὴν έρώτηση άπαντοῦν ἡ ἐμβάθυνση τῆς ἐν Οὐκρανία κρίσεως, ἡ ἐμβάθυνση τῆς διαιρέσεως τοῦ ὁμοδόξου λαοῦ καὶ οἱ διωγμοὶ εἰς βάρος μερίδος τῶν Ὁρθοδόξων ἀπὸ τις ἐν Ουκρανία κρατικὲς άρχές. Τὸ κείμενο τοῦ οὔτως λεγομένου

Τόμου ἀποκρίνεται ρητῶς: μέσω τῶν ὄρων τοῦ Τόμου γίνεται ἡ ἀπόπειρα ἀποδόσεως τῆς πανορθόδοξου κανονικότητος στίς ἀντικανονικές ἐνέργειες στό Οὐκρανικό τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὅπως καί τίς προβληθείσες ἀρμοδιότητες ἐπὶ ὑπερορίου δικαιοδοσίας στόν κανονικό χῶρο τῶν Αὐτοκεφάλων κατά τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐν κατακλείδι, ἔχοντας ὑπ'ὄψιν τὰ ὡς ἄνω, κατά τὴν ταπεινὴ μας γνώμη, Ἀριχερεῖς τῶν κατά τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὑποχρεοῦνται νὰ ἔχουν πάγια θέση καί νὰ προστατεύσουν τὴν ἱεροκανονικὴ τάξη ἐντὸς τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἡ τάξη ἀποτελεῖ ἐγγύηση τῆς διαφυλάξεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος καί βάση πρὸς ἀντιμετώπιση τῆς σημερινῆς κρίσεως. Δὲν ἔχουμε δικαίωμα νὰ μείνουμε ἀδιάφοροι καί σὺδόλως ἤμποροῦμε νὰ παραδεχθοῦμε τὴ δικαιολογία τῶν ἀξιώσεων, οἱ ὁποῖες προβάλλονται ἤδη στὴ σημερινὴ περίπτωσι, διότι θὰ συνεπάγονται τίς καταστροφικὲς ἐπιπτώσεις διὰ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία.

Ὁ σεβασμὸς τῆς ἀρχῆς τῆς συνοδικότητος, ἡ Πανορθόδοξη διαβούλευση τοῦ Οὐκρανικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀποτελοῦν τὴ μόνη ὁδὸ πρὸς ἐπιτυχή ἐπίλυση αὐτοῦ.* Ἐπιμαρτυροῦμε ὅτι ἡ Βουλγαρικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία – Πατριαρχείου Βουλγαρίας γνωρίζει αὐτὰ πάρα πολὺ καλὰ ἐξαιτίας τῆς σχετικῆς πικρῆς πείρας αὐτῆς.

Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἡ συνοδικότητα τῆς Ἐκκλησίας καί ὁ πανορθόδοξος διάλογος ἐν προκειμένῳ θὰ δώσουν δυνατότητα στίς κατά τῶν Αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας νὰ ἐπεξεργασθοῦν ἓνα, βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων, κανονισμό ἀρχῆς σχετικῶς πρὸς τίς ἐνέργειες τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στό Οὐκρανικό ἐκκλησιαστικό, δηλονότι:

---

* Ἐδῶ ἀξίζει νὰ ἀναφερθοῦν τὰ συμπεράσματα τῆς εἰρημένης μελέτης τοῦ κ. Βλ. Φειδᾶ ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς χωρηγήσεως αὐτοκεφάλου: «Ἐκ τῶν ἐν τοῖς πρόσθεν λεχθέντων καθίσταται σαφές ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις συνέδεεν ἀρρήκτως τὰς ἱστορικὰς διοικητικὰς μεταβολὰς πρὸς τὴν σταθερὰν καί ἀδιάκοπον προσπάθειαν διαφυλάξεως τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καί τῇ ἀγάπῃ. Ἡ τοιαύτη ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις ἀπετυπώθη καί εἰς τὸ περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ νομοθετικὸν ἔργον τοῦ Ἰουστιανοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπῆρασε τὸ καθ' ὅλου ἑλληνορωμαϊκὸν δίκαιον τῆς βυζαντινῆς περιόδου. Κατὰ τὴν ΡΘ΄ Νεαρὰν (541) ἡ ἐνότης τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καί ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζεται διὰ τῆς ὁμοφωνίας τῶν πέντε πατριαρχικῶν θρόνων, διότι καθολικὴ εἶναι ἡ Ἐκκλησία «ἐν ἧ πάντες ὁμοφώνως οἱ ἀγιώτατοι ἐπίσκοποι τὴν ἀποστολικὴν κληρῦττουσι πίστιν τε καί παράδοσιν.» Τοῦτο ἔθεωρεῖτο αὐτονόητον, δεδομένου ὅτι, κατὰ τὴν ΡΙΕ΄ Νεαρὰν (542), «πάντες οἱ μακαριώτατοι πατριάρχαι μιᾷ συμπνοίᾳ καί ὁμονοίᾳ τὴν ὀρθοτάτην πίστιν κληρῦσσουσι», διὸ καί «πάντων τῶν μακαριωτάτων πατριαρχῶν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔνωσιν ἐχόντων, οὐδεὶς ἐαυτὸν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐχώρισεν, εἰ μὴ φανερῶς αἰρετικὴ μανία κατείχετο» (PG 86, 1043). Ἡ κανονικὴ αὐτὴ ἀρχὴ τῆς ὁμοφωνίας τῶν πατριαρχῶν ἔθεωρεῖτο ἀναγκαία εἰς ζητήματα ὄχι μόνον πίστεως, ἀλλὰ καί κανονικῆς εὐταξίας, διὸ καί ἴσχυε πολλῶ μᾶλλον κατὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ αὐτοκεφάλου ἢ καί τοῦ αὐτονόμου ἐκκλησίας τινός (...) Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἢ ὁμόθυμος συμφωνία πάντων τῶν πατριαρχικῶν θρόνων ἀποτελοῦν τὸ κανονικὸν ὄργανον ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου ἢ τοῦ αὐτονόμου ἐκκλησίας τινός, πᾶσα δὲ ἄλλα πᾶν τούναντίον διὰ τῆς καταπατήσεως τῆς κανονικῆς παραδόσεως διαβιβρώσκει καί διασπᾷ τὴν ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καί τῇ ἀγάπῃ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.» («Νέα Σιών», τεύχος Α΄, Ἰανουάριος-Ἰούνιος 1979, σ. 21, 23).

- Εισπήδηση και άσκηση δικαιοδοσίας στο άλλοτριο χώρο (κατά παράβαση τοῦ β' κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς καὶ τοῦ η' κανόνος τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου)·

- Ἐκδίκηση καὶ ἐκδοση ἀποφάσεως ἐπὶ ἐγκλήσεων τῶν πρώην Κιέβου Φιλαρέτου Ντενισένκο καὶ τοῦ οὕτως λεγομένου μητροπολίτου Μακαρίου μὲ λυπηρὸ ἀποτέλεσμα νομιμοποιήσεως τοῦ σχίσματος στὴν Οὐκρανία, μὲ ἐμβάθυνση τῆς διαιρέσεως τοῦ ὁμοδόξου λαοῦ καὶ κλιμάκωση τῶν διωγμῶν εἰς βάρος τῆς κανονικῆς Οὐκρανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας· ἀξιώσεις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως νὰ δέχεται ἐκκλήτους προσφυγῆς τῶν Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ὅλων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν (ἀνυπόστατη ἐρμηνεία τῶν κανόνων θ' καὶ ιζ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου)·

- Ἀξιώσεις ἀρχηγίας ἐφ' ὅλων τῶν Αὐτοκεφάλων κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐκ μέρους τοῦ Κωνσταντινουπόλεως (κατὰ παράβαση τοῦ λδ' Ἀποστολικοῦ κανόνος καὶ τοῦ β' κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοῦ η' κανόνος τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου)·

- Ἀξιώσεις ὑπερορίου δικαιοδοσίας στὸν χώρο τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν (κατὰ παράβαση τοῦ β' τῆς Β' Οἰκουμενικῆς καὶ τοῦ η' τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου)·

- Ἀξιώσεις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως νὰ διαδραματίζει ρόλο πανορθοδόξου αὐθεντίας ἐπὶ μειζόνων ζητημάτων ἐκκλησιαστικῆς, δογματικῆς καὶ κανονικῆς φύσεως (χωρὶς νὰ τεκμηριώνονται αὐτὲς μὲ Ἱεροὺς Κανόνες)·

- Ἀξιώσεις ὅτι μόνο τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἔχει ἀποκλειστικὰ προνόμια ἐπὶ τῆς δικαιοδοσίας στὴν οὕτως λεγόμενη διασπορά, στὰ ἐδάφη, τὰ ὅποια σὲ οὐδεμία τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀνήκουν (ἀνυπόστατη ἐρμηνεία τοῦ κη' κανόνος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

Προφανὲς κρίνεται ὅτι ἀκριβῶς αὐτὲς οἱ ἐνέργειες τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως διαλύουν, ἀπειλοῦν καὶ ἐπιβουλεύονται τὴν Συνοδικότητα/Καθολικότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν γνώμη μας ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εὐρίσκεται στὸ σταυροδρόμι: νὰ ἀναδείξει καὶ αὐτὴ τὴν φορὰ τὴν συνοδικὴ αὐτῆς σοφία καὶ νὰ προστατεύσει τὴν ἐνότητα, τὴν ἀγιότητα, τὴν καθολικότητα καὶ τὴν ἀποστολικότητα, ἢ μερίδα αὐτῆς νὰ ἀκολουθήσει τὴν ὁδὸ τοῦ παπισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, ἐπαναλαμβάνοντας τὴ θλιβερὴ ἱστορία τοῦ 1054.

Σὰς εὐχαριστῶ διότι διαθέσατε τὸ χρόνο Σας, προκειμένου νὰ μελετήσετε τὸ κείμενο. Θὰ ἦτο χαρὰ μας ἐὰν ὅλες αὐτὲς οἱ σκέψεις θὰ ὑπηρετοῦσαν τὴν εἰλικρινῆ, ἀδελφικὴ συζήτηση τῶν ἱεραρχῶν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν ἢ τον διορθόδοξο διάλογο. Ταυτοχρόνως, ἔχουμε βεβαία τὴν ἐλπίδα διὰ τὴν συνετή, ἐν πνεύματι τῶν

Ἱερῶν Κανόνων, ἀπόφαση τῶν κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (συμπεριλαμβανομένου καὶ τῆς Βουλγαρικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας – Πατριαρχείου Βουλγαρίας) σχετικῶς πρὸς τὶς ἐνέργειες τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως σὲ σχέση πρὸς τὸ Οὐκρανικὸ ἐκκλησιαστικὸ ζήτημα. Εἶναι μεγάλη ἡ εὐθύνη μας, διότι ἐκ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Σᾶς εὐχομαι ὀλοψύχως, Σεβασμιώτατε, ἡ Πασχαλινὴ χαρὰ νὰ γεμίζει πάντοτε τὴν καρδιά Σας, ἐμπνέοντας, στηρίζοντας καὶ παρηγορῶντας τὴν Ὑμετέρα Σεβασμιότητα στὰ ποιμαντικά Σας ἔργα! Στηριζόμεθα καὶ δεόμεθα στὸν Ἀναστάνα Ζωοδότη, ὥστε νὰ μᾶς ἀπαλλάξει ἀπὸ τὰ δίκτυα τῶν κοσμικῶν μεροληψιῶν καὶ νὰ μᾶς δώσει ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ νὰ δοξάζουμε τὴν Ἀνάστασή Του!

Ἐξαιτούμενος τὰς ἀγίας Ὑμῶν εὐχὰς,

τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐν Ἀναστάνα Χριστῷ ἀδελφός, διατελῶ,

Μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης

Ὁ Μητροπολίτης

ὁ Βιδυνίου Δανιὴλ